

Rabobank

Wielermacht onder het vergrootglas

Het wereldkampioenschap wielrennen op de weg vindt dit jaar plaats op 3 oktober in Geelong, Australië. Het aantal renners dat een land voor die wedstrijd mag leveren, hangt af van de wielersprestaties eerder in het jaar. Grotere landen zijn daarbij duidelijk in het voordeel. Een grotere bevolking kan nu eenmaal meer wielertalent voortbrengen. Maar wie niet groot is, moet slim zijn. Door een relatief hoge score per miljoen inwoners kan Nederland ook dit jaar weer met negen renners van start gaan.

Hoe breder de basis, hoe sterker de top

Door aan de 31 belangrijkste wielervedstrijden een puntentelling te koppelen, hebben we de wielermacht van landen per decennium gekwantificeerd¹ (zie tabel 1). Van de zes traditionele wielersprestaties Frankrijk, België, Nederland, Zwitserland, Spanje en Italië hebben in de gemonialiseerde wielersport alleen de laatste twee hun machtspositie weten te handhaven. Met ieder een marktaandeel van rond de 20% in de afgelopen tien jaar laten ze de subtop voorlopig nog ver achter zich. Zij wonnen samen ook zeven van de tien afgelopen WK's. Achter deze twee koplopers is de groep achtervolgers flink aangezwollen. De overige vier traditionele landen kregen gezelschap van nieuwe wielersprestaties Duitsland, de Verenigde Staten, Australië en Rusland. Deze landen haalden in het afgelopen decennium ieder 3-8% van de beschikbare punten. In het achterveld roeren de laatste jaren bovendien verschillende andere landen zich.

Als we de marktaandelen delen door het aantal inwoners komt de top tien er heel anders uit te zien. Vier van de zes traditionele wielersprestaties zien we nog wel terug in de top vijf. Spanje, Zwitserland en Italië deden het gecorrigeerd voor inwonersaantallen vrijwel even goed de

afgelopen tien jaar. België steekt daar flink bovenuit terwijl Nederland met enige moeite binnen de top tien blijft. Dat laatste lukte de andere landen uit de top tien van tabel 1 niet. Deze landen danken hun internationale toppositie duidelijk aan hun bevolkingsomvang. De VS, het VK en Rusland komen met een score van 0,02%-punt per miljoen inwoners

Tabel 1: Marktaandeel

#	Land	00's	90's	80's	70's
1	Italië	24,4	28,3	15,3	18,4
2	Spanje	19,1	10,0	10,9	12,8
3	Duitsland	7,6	5,0	1,7	1,5
4	België	7,5	9,6	17,5	37,3
5	Frankrijk	5,2	12,4	16,0	13,0
6	VS	5,2	2,3	2,1	0,0
7	Nederland	4,5	5,9	13,5	10,7
8	Australië	4,4	1,1	1,9	0,1
9	Zwitserland	3,2	8,2	6,3	1,5
10	Rusland	3,1	3,4	0,0	0,0
11	Kazachstan	1,7	0,3	0,0	0,0
12	Luxemburg	1,7	0,0	0,0	0,1
13	Denemarken	1,4	3,2	1,3	0,9
14	Noorwegen	1,3	0,2	0,9	0,5
15	Colombia	1,3	1,7	2,1	0,0
16	VK	1,1	1,4	1,4	0,5
17	Oekraïne	1,0	1,2	0,0	0,0
18	Slovenië	0,8	0,0	0,0	0,0
19	Oostenrijk	0,8	0,3	0,3	0,0
20	Letland	0,7	0,7	0,0	0,0
21	Tsjechië	0,6	0,3	0,0	0,0
22	Zweden	0,6	0,2	1,2	1,3
23	Litouwen	0,4	0,1	0,0	0,0
24	Portugal	0,3	0,1	0,9	1,1
25	Polen	0,3	0,8	0,2	0,0
26	Estland	0,3	0,2	0,0	0,0
27	Zuid Afrika	0,2	0,0	0,0	0,0
28	Canada	0,1	0,2	0,6	0,0
29	Ierland	0,1	0,7	5,2	0,2
30	Nieuw Zeeland	0,1	0,0	0,0	0,0
31	Argentinië	0,1	0,0	0,0	0,0
32	Mexico	0,1	0,5	0,2	0,0
33	Slowakije	0,1	0,1	0,0	0,0
34	Brazilië	0,0	0,1	0,0	0,0
35	Japan	0,0	0,0	0,0	0,0

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

¹ Zie TB10/15 Nederlandse Wielersprestaties 1970-2009 en TB10/18 Internationalisering van het wielrennen

zelfs niet in tabel 2 voor. De wielersport is in die landen relatief klein maar heeft daardoor nog wel grote groeipotentie. Nieuwkomers in de top tien in tabel 2 zijn kleinere Europese landen. Een aantal daarvan zijn bovendien opkomende nieuwe wielerlanden. Zeven landen in de top twintig haalden pas in de jaren negentig de eerste punten. Voor die tijd waren er vanuit het voormalige Oostblok vrijwel geen vertegenwoordigers in het professionele peloton.

Talent is aangeboren

De meest opvallende uitslag na de correctie voor bevolkingsomvang is echter de greep naar de macht van Luxemburg. Per miljoen inwoners haalde dit kleine landje een score die zelfs het Belgische record uit de jaren zeventig brak. Dit was volledig te danken aan de goede prestaties van de gebroeders Schleck en Kim Kirchen.

Door zeer getalenteerde lichten waren er ook pieken in België (Merckx, Maertens en de

Vlaeminck) in de jaren zeventig, Ierland (Kelly en Roche) in de jaren tachtig en Zwitserland (Rominger en Zülle) in de jaren negentig. In de afgelopen vijftien jaar haalde de best presterende renner jaarlijks eigenhandig ongeveer 3%-punt marktaandeel binnen. Een paar grote talenten kunnen de score per miljoen inwoners dus flink opdrijven, zeker in relatief kleine landen. Toptalent is wel of niet aanwezig bij geboorte. Het moet vervolgens natuurlijk nog worden ontwikkeld maar kan niet worden gecreëerd. Hierbij speelt een zekere toevalsfactor. Je moet als land soms het geluk hebben dat een exceptioneel talent juist binnen de landsgrenzen wordt geboren. Feit is dat een kleine elite toptalenten een groot aandeel van de beschikbare punten opslokt; in 2009 scoorden de beste 35 renners 50% van de punten in onze selectie van races. En dat terwijl er ongeveer 1.000 renners in meerijden.

De tweede stap in de ontleding van de land-score is dus een correctie voor exceptioneel talent. De invloed van de factor talent kan grotendeels worden geneutraliseerd door te kijken naar het voor bevolkingsomvang gewogen aantal renners dat punten scoorde in de 31 races (tabel 3). Dat geeft een beeld van het aantal competitieve renners. Onder invloed van specialisering en internationalisering steeg trouwens het totale aantal scorende renners de afgelopen veertig jaar van gemiddeld 200 in de jaren zeventig naar 300 sinds het jaar 2000.

In tabel 3 voeren wederom Luxemburg en België de ranglijst aan. Spanje verliest de derde plaats aan Slovenië. De voorsprong van Luxemburg is wel flink afgenomen. De vergelijking met tabel 2 laat zien dat Luxemburg het in punten meer dan twee maal zo goed doet als je op basis van het aantal renners zou verwachten. Ook Noorwegen en Australië leverden buitengewoon getalenteerde renners. Negatieve uitschieters waren Oostenrijk, Ierland, Nieuw Zeeland en Frankrijk. Bij de Franse cijfers is wel een kanttekening te plaatsen. Uit niet-traditionele wielerlanden zullen alleen de

Tabel 2: Score per miljoen inwoners *

#	Land	00's	90's	80's	70's
1	Luxemburg	3,60	0,00	0,05	0,23
2	België	0,72	0,91	1,67	3,56
3	Spanje	0,44	0,23	0,25	0,29
4	Zwitserland	0,43	1,10	0,85	0,20
5	Italië	0,42	0,48	0,26	0,31
6	Slovenië	0,41	0,01	0,00	0,00
7	Letland	0,29	0,29	0,00	0,00
8	Noorwegen	0,28	0,04	0,19	0,11
9	Nederland	0,28	0,36	0,83	0,66
10	Denemarken	0,26	0,58	0,24	0,16
11	Australië	0,22	0,05	0,10	0,01
12	Estland	0,21	0,17	0,00	0,00
13	Kazachstan	0,11	0,02	0,00	0,00
14	Litouwen	0,11	0,02	0,00	0,00
15	Oostenrijk	0,09	0,03	0,03	0,00
16	Duitsland	0,09	0,06	0,02	0,02
17	Frankrijk	0,08	0,20	0,26	0,21
18	Zweden	0,07	0,02	0,13	0,14
19	Tsjechië	0,06	0,03	0,00	0,00
20	Ierland	0,03	0,16	1,27	0,04
21	Portugal	0,03	0,01	0,09	0,11
22	Colombia	0,03	0,04	0,05	0,00

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

* Overige landen scoorden 0,02 %-punt of lager

meest getalenteerde renners in het peloton terecht komen. Noorwegen is een goed voorbeeld. De enige Noorse renners die de afgelopen tien jaar punten scoorden, waren zeer talentvol: Hushovd, Arvesen en Boasson Hagen. De Franse situatie is anders. Er zijn veel Franse teams en de kans dat die worden uitgenodigd voor een topwedstrijd is groot omdat er nu eenmaal veel in Frankrijk plaats vinden. Dan komt het geregeld voor dat betrekkelijk anonieme renners met bijvoorbeeld de vijftiende plaats in Parijs-Tours het beste resultaat uit hun carrière boeken. Dat drukt het gemiddelde resultaat per Franse renner.

Tabel 3: Aandeel renners per miljoen*

#	Land	00's	90's	80's	70's
1	Luxemburg	1,50	0,00	0,36	0,73
2	België	0,71	0,90	1,70	2,56
3	Slovenië	0,57	0,10	0,00	0,00
4	Zwitserland	0,52	0,67	0,97	0,44
5	Spanje	0,41	0,25	0,27	0,32
6	Denemarken	0,40	0,48	0,29	0,15
7	Italië	0,36	0,48	0,32	0,35
8	Nederland	0,32	0,41	0,72	0,55
9	Estland	0,31	0,26	0,00	0,00
10	Letland	0,22	0,27	0,00	0,00
11	Frankrijk	0,17	0,22	0,28	0,30
12	Oostenrijk	0,17	0,05	0,09	0,01
13	Litouwen	0,15	0,08	0,00	0,00
14	Noorwegen	0,15	0,09	0,20	0,06
15	Australië	0,14	0,07	0,05	0,02
16	Zweden	0,10	0,06	0,10	0,09
17	Kazachstan	0,08	0,03	0,00	0,00
18	Nieuw Zeeland	0,08	0,04	0,05	0,05
19	Tsjechië	0,08	0,04	0,00	0,00
20	Duitsland	0,08	0,07	0,02	0,02
21	Ierland	0,06	0,12	0,20	0,03
22	Colombia	0,04	0,06	0,06	0,00
23	Portugal	0,03	0,05	0,05	0,14

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

* Overige landen scoorden 0,03 %-punt of lager

Nederland schuift na deze correctie een plaatsje op in het klassement. In de afgelopen tien jaar scoorden de Nederlandse renners blijkbaar iets onder het gemiddelde. Een gemiddelde score had in tabel 1 de zesde plaats opgeleverd. Al met al geeft tabel 3 een goed beeld van de verdeling van wielercultuur over de wereld. Landen waar wielrennen populair is, plaatsen logischerwijs meer renners in het

internationale profpeloton. Wielereenthousiasme blijft vooralsnog vooral een Europese aangelegenheid. Het eerste niet-Europese land is Australië op de vijftiende plaats. Australië is wel een van de landen die al decennialang een gestage groei laten zien. De internationale machtsverhoudingen zullen zeker nog blijven schuiven.

Determinanten van succes

Na het corrigeren voor bevolkingsomvang en de aanwezigheid van uitzonderlijk talent is het natuurlijk de uitdaging om andere determinanten van succes te vinden. Het BBP per hoofd is dan een goede eerste kandidaat. In het voetbal is deze variabele, naast bevolkingsomvang en de ervaring van de spelersgroep, een goede voorspeller van de uitslag van interlandwedstrijden². In het wielrennen is er ook sprake van een statistische samenhang tussen het genoten inkomen en het aantal door een bepaald land geleverde wielrenners. Dit verband drijft echter grotendeels op Luxemburg dat op beide fronten uitzonderlijk goed scoort. Gezien het feit dat dit land in de jaren negentig ook een hoog BBP had maar geen renners leverde aan het peloton gaat het hier duidelijk om een uitschieter. Zonder Luxemburg verstoren de industrielanden buiten continentaal Europa door hun geringe wielprestaties het verband zodanig dat de resterende correlatie gering is. Een bepaald drempelinkomen is waarschijnlijk wel noodzakelijk voordat een land zich in de internationale wielarena kan mengen maar voor het overgrote deel van de landen in tabel 1 zal dit geen beperkende factor zijn.

Blijkbaar speelt de aanwezigheid van historie en traditie een belangrijker rol in het wielrennen. In de voetbalvergelijking die we net aanhaalden, zit deze factor verstopt in de ervaring met het spelen van interlands binnen de spelersgroep. Traditionele voetballanden in Europa en Zuid-Amerika spelen binnen hun continent veel interlands in zowel kwalificatie- als oefen-

² Dure spitsen scoren niet, Simon Kuper & Stefan Szymanski

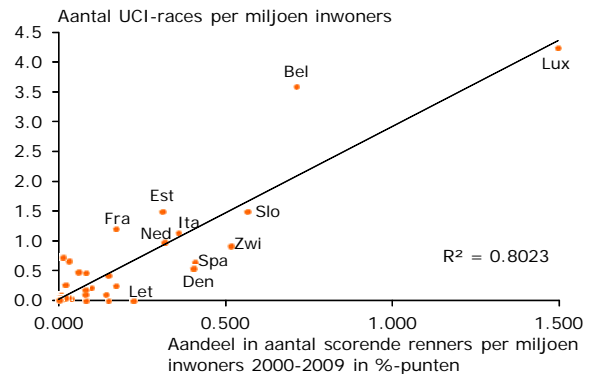
wedstrijden. Op die manier leidt traditionaliteit tot ervaring en vervolgens tot prestaties. Het vinden van indicatoren voor traditie in het wielrennen bleek niet gemakkelijk. Voor de zestien landen waar we cijfers voor konden vinden, was er bijvoorbeeld geen enkel verband tussen het aantal bruikbare fietsen in omloop en het aandeel geleverde wielrenners. Grappig genoeg was er wel een aanwijsbaar statistisch verband tussen het aantal fietsen per hoofd en het hoogste punt van het land. Als de hoogste berg hoger is, kopen mensen minder fietsen. Je zou zeggen dat je bergen nodig hebt om wielertalent te ontwikkelen maar ook tussen de hoogste top en het aandeel geleverde wielrenners per miljoen inwoners vonden we een licht negatief verband. De afstand tussen de nationale hoofdstad en wielers hoofdstad Parijs levert ook een klein minnetje op. Landen in de buurt van Frankrijk scoren gemiddeld iets beter dan landen verder weg.

Licht positief was het verband met de Human Development Index en de levensverwachting bij geboorte. Gezondere mensen zijn sportief succesvoller. Wielersucces in het verleden zorgt ook voor kleine plusjes. Landen die ooit een Tour de France winnaar voortbrachten, scoren beter dan landen die dat nog nooit lukte. Het verband met Olympisch wielersucces of succes in het vooral vroeger prestigieuze WK sprint is gering. Statistisch bewijs van een positieve stimulans van het baanwielrennen op het racefietsen op de weg is nauwelijks te vinden. Er is bijvoorbeeld geen verband tussen het aantal wielersbanen en het aandeel geleverde renners. Als dat wel het geval was, zou de toekomst er goed uitzien voor onder andere het Nieuw-Zeelandse, Argentijnse en Japanse wielrennen. De succesvolle overstap van Australische baanwielrenners (onder anderen O'Grady) in de jaren negentig en recenter hun Britse collega's (onder anderen Cavendish) was blijkbaar geen onderdeel van een trend.

Een sterk statistisch verband is wel aanwezig tussen het aantal binnen een land georgani-

seerde internationale wedstrijden op de UCI-kalender en het aantal geleverde renners.

Figuur 1: Aantal races en score

Bron: Infostrada Sports, UCI, Rabobank

Figuur 1 laat zien dat landen die meer internationale UCI-races organiseren ook meer renners leveren. Net als bij alle andere genoemde statistische verbanden is het de vraag of hier sprake is van een causaal verband. Kan een land meer renners gaan leveren door meer races te organiseren of is het niet zo simpel? Het kan goed zo zijn dat de populariteit van wielrennen zorgt voor zowel veel races als veel profrenners. Aan de andere kant kan de nabijheid van aansprekende wedstrijden nooit een nadeel zijn. De inspanningen van de UCI om wereldwijd internationale wedstrijden van de grond te krijgen is zeker niet voor niets.

Aan de hand van de gevonden correlaties kunnen we helaas geen harde uitspraken doen over de wielerspotentie van landen. Feit is wel dat Nederland bij alle genoemde verklarende variabelen in de internationale top tien staat. Met wat meer geluk op het vlak van talent en een goed stimuleringsbeleid is er ook in Nederland zeker nog groeipotentie. Daarmee zou Nederland voorlopig moeiteloos mee moeten kunnen blijven draaien in de internationale top tien van het wielrennen.

september 2010

Bas van Tuijl (030 – 2131618)

Bas.van.Tuijl@rabobank.com

www.rabobank.com/kennisbank